

V Bruselu dne 20.5.2020
COM(2020) 381 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“
pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy**

OBSAH

1.	NUTNOST OPATŘENÍ.....	2
2.	BUDOVÁNÍ POTRAVINOVÉHO ŘETĚZCE, KTERÝ BUDE PROSPĚŠNÝ PRO SPOTŘEBITELE, PRODUCENTY, KLIMA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	4
2.1	Zajištění udržitelné produkce potravin.....	5
2.2	Zajištění potravinového zabezpečení	11
2.3	Podpora udržitelných postupů pro zpracování potravin, velkoobchod, maloobchod, pohostinství a stravovací služby	12
2.4	Podpora udržitelné spotřeby potravin a usnadnění přechodu ke zdravé a udržitelné stravě.....	13
2.5	Omezení potravinových ztrát a plýtvání potravinami	14
2.6	Boj proti potravinovým podvodům v celém potravinovém řetězci.....	15
3.	UMOŽNIT TRANSFORMACI	15
3.1	Výzkum, inovace, technologie a investice	15
3.2	Poradenské služby, sdílení dat a znalostí a dovedností	16
4.	PODPORA GLOBÁLNÍ TRANSFORMACE	17
5.	ZÁVĚRY	19

1. NUTNOST OPATŘENÍ

Zelená dohoda pro Evropu popisuje, jakým způsobem učinit z Evropy do roku 2050 první klimaticky neutrální kontinent. Mapuje novou, udržitelnou a inkluzivní strategii růstu, jež má nastartovat ekonomiku, zlepšit lidské zdraví a kvalitu života, pečovat o přírodu a nikoho neopomíjet.

Ústředním prvkem Zelené dohody je strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“. Komplexně se zabývá problémy udržitelných potravinových systémů a uznává neoddelitelnou vazbu mezi zdravím lidí, společnosti a planety. Tato strategie je ústředním prvkem agendy Komise zaměřené na dosažení cílů udržitelného rozvoje OSN. Všichni občané a provozovatelé napříč hodnotovými řetězci v EU i mimo ni by měli mít prospěch ze **spravedlivé transformace**, zejména v období po skončení pandemie COVID-19 a hospodářského útlumu. Přejít k udržitelnému potravinovému systému může přinést environmentální, zdravotní a sociální výhody, nabídnout ekonomické zisky a zajistit, že zotavení z krize nás přivede na udržitelnou cestu¹. Pro úspěch tohoto zotavení a transformace je zásadně důležité zajistit udržitelné živobytí pro primární producenty, jejichž příjmy stále nejsou dostačující².

Během pandemie COVID-19 se ukázalo, jak důležité je mít **spolehlivý a odolný potravinový systém**, který bude fungovat za všech okolností a bude schopen zajistit pro občany přístup k dostatečným dávkám cenově dostupných potravin. Díky této pandemii jsme si rovněž velmi dobře uvědomili vazby mezi zdravím, ekosystémy, dodavatelskými řetězci, spotřebními návyky a omezeními naší planety. Je zřejmé, že musíme udělat mnohem více pro to, abychom zůstali zdraví my i naše planeta. Současná pandemie je pouze jedním příkladem. Období sucha, povodně, lesní požáry a nové škodlivé organismy, které se objevují stále častěji, nám neustále připomínají, že náš potravinový systém je ohrožen a musí se stát udržitelnějším a odolnějším.

Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ je nový komplexní přístup k tomu, jak Evropané **oceňují** udržitelnost potravin. Představuje příležitost pro zlepšení životního stylu, zdraví a životního prostředí. Pokud vytvoříme příznivé potravinové prostředí, které usnadní volbu zdravého a udržitelného stravování, napomůže to zdraví a kvalitě života spotřebitelů a sníží se náklady na zdravotní péči v celé společnosti. Lidé se stále více zajímají o otázky životního prostředí, zdraví, společnosti a etiky³ a více než kdykoli předtím hledají hodnoty i v potravinách. I když se společnost nyní více soustřeďuje ve městech, lidé chtějí mít bližší vztah ke svým potravinám. Chtějí, aby potraviny byly čerstvé, méně zpracované a získané udržitelným způsobem. Během stávající pandemie se hlasitěji ozývalo volání po zkrácení dodavatelských řetězců. Spotřebitelé by měli mít

¹ Odhaduje se, že potravinové a zemědělské systémy na celém světě, které budou v souladu s cíli udržitelného rozvoje, by zajistily výživné a cenově dostupné potraviny pro rostoucí světovou populaci, pomohly by obnovit životně důležité ekosystémy a mohly by do roku 2030 vytvořit novou ekonomickou hodnotu ve výši více než 1,8 bilionu eur. Zdroj: Business & Sustainable Development Commission (Komise pro podnikání a udržitelný rozvoj) (2017), *Better business, better world* („Lepší podnikání – lepší svět“).

² Například průměrný zemědělec v EU v současné době vydělává přibližně polovinu toho, co průměrný pracovník v hospodářství obecně. Zdroj: Kontextový ukazatel SZP C.26 „příjem z podnikání v zemědělství“ (https://agridata.ec.europa.eu/Olik_Downloads/Jobs-Growth-sources.htm).

³ Evropané jsou dobře informováni o otázkách bezpečnosti potravin. Nejčastěji vyjadřované obavy se týkají antibiotik, hormonů a steroidů v mase, pesticidů, látek znečišťujících životní prostředí a potravinářských přídatných látek. Zdroj: Zvláštní průzkum Eurobarometru (duben 2019), „Bezpečnost potravin v EU“.

možnost zvolit si udržitelné potraviny a všichni aktéři potravinového řetězce by to měli považovat za svou odpovědnost a příležitost.

Evropské potraviny jsou již nyní celosvětově vzorem potravin, které jsou bezpečné, dostatečné, výživné a vysoce kvalitní. Zásahu na tom mají dlouholeté politiky EU na ochranu zdraví lidí, zvířat a rostlin a úsilí zemědělců, rybářů a producentů akvakultury. Evropské potraviny by se nyní měly stát také celosvětovým standardem udržitelnosti. Cílem této strategie je odměnit ty zemědělce, rybáře a další provozovatele v potravinovém řetězci, kteří již přešli na udržitelné postupy, umožnit tuto transformaci i ostatním a vytvořit další příležitosti pro jejich podniky. Zemědělství EU je jediným významným systémem na světě, který snížil emise skleníkových plynů (o 20 % od roku 1990⁴). I v rámci EU však tento pokrok není lineární ani homogenní ve všech členských státech. Ke znečištění ovzduší, půdy a vody a k emisím skleníkových plynů významně přispívá i výroba, zpracování, maloobchodní prodej, balení a přeprava potravin, které mají rovněž závažný dopad na biologickou rozmanitost. I když byl tedy přechod EU na udržitelné potravinové systémy již v mnoha oblastech zahájen, potravinové systémy zůstávají nadále jednou z hlavních příčin změny klimatu a zhoršování životního prostředí. Je naléhavě nutné **snížit závislost na pesticidech a antimikrobiálních látkách, omezit nadměrné hnojení, rozšířit ekologické zemědělství, zlepšit životní podmínky zvířat a zvrátit úbytek biologické rozmanitosti.**

Právní rámec pro klima⁵ stanoví cíl dosáhnout v roce 2050 klimaticky neutrální Unie. Komise předloží do září 2020 plán cílů v oblasti klimatu do roku 2030, který má navýšit cíl snižování emisí skleníkových plynů na 50 nebo 55 % ve srovnání s úrovněmi v roce 1990. Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ představuje nový způsob, jak zajistit, aby zemědělství, rybolov a akvakultura a potravinový hodnotový řetězec k tomuto procesu odpovídajícím způsobem přispěly.

Přechod na udržitelné potravinové systémy je rovněž **obrovskou ekonomickou příležitostí**. Očekávání občanů se vyvíjejí a iniciují významné změny na trhu s potravinami. To představuje příležitost pro zemědělce, rybáře a producenty akvakultury a rovněž pro zpracovatele potravin a stravovací služby. Tato transformace jim umožní učinit z udržitelnost svou obchodní značku a zajistit budoucnost potravinového řetězce EU dříve, než tak učiní jejich konkurenti mimo EU. Přechod k udržitelnosti nabízí výhodu „prvního tahu“ pro všechny aktéry potravinového řetězce EU.

Je zřejmé, že tento přechod se neuskuteční bez změny **způsobu stravování**. V EU si však 33 milionů lidí⁶ každý druhý den nemůže dovolit kvalitní jídlo a pro část obyvatelstva v mnoha členských státech má zásadní význam potravinová pomoc. Problém nedostatku potravin a rizika cenové dostupnosti se v době hospodářského poklesu zhoršují, a proto je nutné přijmout opatření zaměřená na změnu spotřebních návyků a omezení plýtvání potravinami. Přibližně 20 % vyprodukovaných potravin se **vyplývá**⁷, avšak zároveň vzrůstá i **obezita**. Více než polovina dospělé populace nyní trpí

⁴ Z 543,25 milionu gigatun ekvivalentu CO₂ v roce 1990 na 438,99 milionu gigatun v roce 2017 (Eurostat).

⁵ Komisí předložený návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (EU) 2018/1999 (evropský právní rámec pro klima) (COM(2020) 80 final, 2020/0036 (COD)).

⁶ Eurostat, EU SILC (2018), https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_mdes03&lang=en.

⁷ EU FUSIONS (2016). *Estimates of European food waste levels* („Odhady míry plýtvání potravinami na evropské úrovni“).

nadváhou⁸, což přispívá k vysokému výskytu onemocnění souvisejících se stravováním (včetně různých druhů rakoviny) a nárůstu souvisejících nákladů na zdravotní péči. Obecně platí, že evropská **strava** není v souladu s doporučeními ohledně stravování na úrovni jednotlivých států a že „potravinové prostředí“⁹ nezaručuje, že zdravá varianta bude vždy ta nejjednodušší. Kdyby byla evropská strava v souladu s doporučeními ohledně stravování, snížila by se výrazně environmentální stopa potravinových systémů.

Je také zřejmé, že nemůžeme dosáhnout změny, aniž bychom zapojili zbytek světa. EU je největším dovozcem a vývozcem zemědělsko-potravinářských produktů a největším trhem s mořskými plody na světě. Produkce komodit může způsobovat negativní environmentální a sociální dopady v zemích, kde jsou produkovány. Úsilí o zpřísnění požadavků na udržitelnost v potravinovém systému EU by proto mělo být doplněno o politiky, které pomohou **zvyšovat standardy v celosvětovém měřítku**, aby se zabránilo externalizaci a vývozu neudržitelných postupů.

Udržitelný potravinový systém bude mít zásadní význam pro dosažení cílů Zelené dohody v oblasti klimatu a životního prostředí a zároveň **zvýší příjmy prvovýrobců** a posílí **konkurenceschopnost** EU. Tato strategie podporuje transformaci tím, že klade důraz na nové příležitosti jak pro občany, tak pro provozovatele potravinářských podniků.

2. BUDOVÁNÍ POTRAVINOVÉHO ŘETĚZCE, KTERÝ BUDE PROSPĚŠNÝ PRO SPOTŘEBITELE, PRODUCENTY, KLIMA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Cíle EU jsou zaměřeny na omezení **environmentální a klimatické stopy** potravinového systému EU a posílení jeho **odolnosti**, zajištění potravinového zabezpečení s ohledem na změnu klimatu a úbytek biologické rozmanitosti a vedení **globální transformace** směrem ke konkurenceschopné udržitelnosti od zemědělce ke spotřebiteli a využití **nových příležitostí**. To znamená:

- zajistit, aby potravinový řetězec, do nějž patří produkce, doprava, distribuce, uvádění na trh a spotřeba potravin, měl **neutrální nebo pozitivní dopad na životní prostředí**, zachovat a obnovovat zdroje ze země, sladkých vod i z moře, na nichž potravinový systém závisí; pomoci zmírňovat změnu klimatu a přizpůsobit se jejím dopadům; chránit pevninu, půdu, vodu, ovzduší, zdraví rostlin a zvířat a dobré životní podmínky zvířat a zvrátit úbytek biologické rozmanitosti,
- zajistit potravinové zabezpečení, výživu a veřejné zdraví – postarat se o to, aby měl každý člověk **přístup k dostatku výživných a udržitelných potravin**, které splňují přísné normy v oblasti bezpečnosti a kvality, zdraví rostlin a zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zároveň odpovídají výživovým požadavkům a potravinovým preferencím a
- zachovat dostupnost potravin a současně generovat spravedlivější ekonomickou návratnost v dodavatelském řetězci, aby **nejudržitelnější potraviny byly nakonec i cenově nejdostupnější**, podporovat konkurenceschopnost dodavatelského odvětví EU, propagovat spravedlivý obchod, vytvářet nové

⁸ Eurostat, Míra obezity podle indexu tělesné hmotnosti, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_02_10/default/table?lang=en

⁹ „Potravinové prostředí“ je fyzický, hospodářský, politický a společensko-kulturní kontext, v němž se spotřebitelé zapojují do potravinového systému, aby učinili rozhodnutí o nákupu, přípravě a spotřebě potravin (Skupina odborníků na vysoké úrovni pro zabezpečení potravin a výživu (2017), *Nutrition and food systems* („Výživové a potravinové systémy“)).

obchodní příležitosti a při tom zajistit integritu jednotného trhu a bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

Udržitelnost potravinových systémů je celosvětovým problémem a potravinové systémy budou muset být připraveny čelit různým výzvám. EU může sehrát zásadní úlohu tím, že v této strategii vymezí celosvětové standardy. Stanoví zásadní cíle v prioritních oblastech pro EU jako celek. Kromě nových politických iniciativ je pro zajištění spravedlivé transformace nezbytné prosazovat stávající právní předpisy, zejména ty, které se týkají dobrých životních podmínek zvířat, používání pesticidů a ochrany životního prostředí. Tento přístup zohlední odlišné výchozí pozice a rozdíly mezi členskými státy, pokud jde o jejich potenciál ke zlepšení. Bude rovněž přihlížet k tomu, že přechod na udržitelnost potravinového systému změní ekonomickou strukturu mnoha regionů EU a jejich vzájemné interakce. Technická a finanční pomoc ze stávajících nástrojů EU, jako jsou fondy soudržnosti a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV), tuto transformaci podpoří. Tyto nové legislativní iniciativy budou podpořeny nástroji Komise pro zlepšování právní úpravy. Na základě veřejných konzultací, identifikace environmentálních, sociálních a ekonomických dopadů a analýz toho, jakým způsobem jsou postiženy malé a střední podniky a jaká je podpora nebo překážky pro investice, přispějí posouzení dopadů k účinným politickým rozhodnutím za minimálních nákladů v souladu s cíli Zelené dohody. Aby se tato **transformace urychlila a usnadnila** a zajistilo se, že se bude zvyšovat udržitelnost všech potravin uváděných na trh EU, předloží Komise do konce roku 2023 legislativní návrh týkající se **rámce pro udržitelný potravinový systém**. Tento návrh podpoří soudržnost politik na úrovni EU i jednotlivých států, začlení udržitelnost do všech politik týkajících se potravin a posílí odolnost potravinových systémů. V návaznosti na rozsáhlé konzultace a posouzení dopadů bude Komise pracovat na společných definicích a obecných zásadách a požadavcích pro udržitelné potravinové systémy a potraviny. Tento rámec se bude rovněž zabývat oblastmi odpovědnosti všech aktérů v potravinovém systému. V kombinaci s certifikací a vyznačováním údajů týkajících se udržitelnosti na potravinářských výrobcích a s cílenými pobídkami umožní tento rámec provozovatelům těžit z udržitelných postupů a postupně zvyšovat standardy udržitelnosti tak, aby se staly normou pro všechny potravinářské výrobky uváděné na trh EU.

2.1 Zajištění udržitelné produkce potravin

Aby bylo dosaženo udržitelnosti potravinového řetězce, musí se zapojit všichni jeho aktéři. Zemědělci, rybáři a producenti akvakultury musí rychleji změnit své metody produkce a co nejlépe využívat přírodních, technologických, digitálních a kosmických řešení k dosažení lepších výsledků v oblasti klimatu a životního prostředí, zvýšit odolnost vůči změně klimatu a omezit a optimalizovat využívání některých vstupů (např. pesticidů a hnojiv). Tato řešení vyžadují **lidské a finanční investice**, ale také slibují vyšší výnosy, jelikož vznikne přidaná hodnota a sníží se náklady.

Příkladem **nového ekologického obchodního modelu** je ukládání uhlíku, které zajišťují zemědělci a lesníci. Zemědělské postupy, které odstraňují CO₂ z atmosféry, přispívají k dosažení cíle klimatické neutrality a měly by být odměněny buď prostřednictvím společné zemědělské politiky (SZP), nebo jiných veřejných či soukromých iniciativ (trh s uhlíkem¹⁰). Nová iniciativa EU týkající se nízkouhlíkového zemědělství podle

¹⁰ Spolehlivá pravidla pro certifikaci odstraňování uhlíku v zemědělství a lesnictví jsou prvním krokem k tomu, aby se umožnily platby zemědělcům a lesníkům za ukládání uhlíku, které zajišťují. Členské

klimatického paktu podpoří tento nový obchodní model, který zemědělcům poskytne nový zdroj příjmů a ostatním odvětvím pomůže dekarbonizovat potravinový řetězec. Jak bylo oznámeno v akčním plánu pro oběhové hospodářství¹¹, Komise vypracuje regulační rámec pro certifikaci odstraňování uhlíku, který bude založen na spolehlivé a transparentní evidenci uhlíku za účelem sledování a ověřování postupů odstraňování uhlíku.

Oběhové hospodářství založené na biotechnologiích obnáší i nadále pro zemědělce a jejich družstva značný nevyužitý potenciál. Například vyspělé biorafinerie, které produkují biohnojiva, bílkovinná krmiva, bioenergií a biologické chemické látky, nabízejí příležitosti pro přechod ke klimaticky neutrální evropské ekonomice a tvorbu nových pracovních míst v prvovýrobě. Zemědělci by měli využít příležitosti k omezení emisí methanu z hospodářských zvířat tím, že zahájí výrobu **energie z obnovitelných zdrojů** a investují do anaerobních reaktorů pro výrobu bioplynu ze zemědělského odpadu a zbytků, jako je hnůj. Zemědělské podniky mohou vyrábět bioplyn i z jiných zdrojů odpadu a zbytků, jako je potravinářský a nápojový průmysl, splašky, odpadní vody a komunální odpad. Farmy a stodoly často představují dokonalé umístění pro solární panely a tyto investice by měly být upřednostněny v budoucích strategických plánech SZP¹². Komise přijme opatření, aby na trhu urychlila přijetí těchto a jiných řešení v oblasti energetické účinnosti v zemědělství a potravinářství, pokud se tyto investice realizují udržitelným způsobem a není ohroženo potravinové zabezpečení nebo biologická rozmanitost, a sice v rámci iniciativ a programů pro čistou energii.

Používání **chemických pesticidů** v zemědělství přispívá ke znečištění půdy, vody a ovzduší, úbytku biologické rozmanitosti a může způsobit újmu necílovým rostlinám, hmyzu, ptákům, savcům a obojživelníkům. Komise již zavedla harmonizovaný rizikový ukazatel, aby bylo možné kvantifikovat pokrok při omezování rizik spojených s pesticidy. Tento ukazatel naznačuje, že v posledních pěti letech se riziko vyplývající z používání pesticidů snížilo o 20 %. Komise přijme další opatření, aby se do roku 2030 omezilo celkové používání a riziko chemických pesticidů o 50 % a používání nebezpečnějších pesticidů¹³ o 50 %. Komise podnikne řadu kroků, aby se vytvořily podmínky pro alternativy a aby zůstaly zachovány příjmy zemědělců. Provede revizi směrnice o udržitelném používání pesticidů, posílí ustanovení o **integrované ochraně rostlin** a podpoří rozsáhlejší využívání bezpečných alternativních způsobů ochrany sklizně před škodlivými organismy a chorobami. Integrovaná ochrana rostlin podpoří používání alternativních technik regulace škodlivých organismů, jako je střídání plodin a mechanické odstraňování plevelu, a bude jedním z hlavních nástrojů pro omezení používání chemických pesticidů a závislosti na nich obecně a používání nebezpečnějších

státy by mohly tato pravidla používat při navrhování plateb v rámci SZP na základě uloženého uhlíku. Kromě toho by i soukromé společnosti mohly mít zájem nakupovat takové certifikáty na podporu opatření v oblasti klimatu, což by pro zemědělce a lesníky představovalo další motivaci (kromě plateb v rámci SZP) pro ukládání uhlíku.

¹¹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Nový akční plán pro oběhové hospodářství – Čistší a konkurenceschopnější Evropa (COM(2020) 98 final).

¹² Každý členský stát provede rozsáhlou analýzu svých konkrétních potřeb a následně sestaví strategický plán SZP, v němž uvede, na co se hodlá při využívání prostředků z obou pilířů SZP v zájmu naplňování těchto potřeb zaměřit, aby jeho činnost byla v souladu s celkovými cíli EU, jaké nástroje bude využívat a jaké vlastní konkrétní cíle bude sledovat.

¹³ Jedná se o přípravky na ochranu rostlin obsahující účinné látky, které splňují kritéria pro schválení stanovená v bodech 3.6.2 až 3.6.5 a 3.8.2 přílohy II nařízení (ES) č. 1107/2009 nebo které jsou podle kritérií stanovených v bodě 4 uvedené přílohy klasifikovány jako látky, které se mají nahradit.

pesticidů konkrétně. Zásadní význam budou mít zemědělské postupy, které prostřednictvím SZP omezují používání pesticidů, a strategické plány by měly odrážet tuto transformaci a propagovat přístup k poradenství. Komise rovněž usnadní uvádění pesticidů obsahujících biologické účinné látky na trh a zajistí intenzivnější posuzování rizik pesticidů pro životní prostředí. Bude usilovat o zkrácení délky trvání postupu povolování pesticidů členskými státy. Komise rovněž navrhne změny nařízení z roku 2009 o statistice pesticidů¹⁴, aby se doplnily nedostatky v údajích a podpořila se tvorba politik založená na důkazech.

Dalším hlavním zdrojem znečištění ovzduší, půdy a vody a dopadů na klima¹⁵ je **nadměrné množství živin** (zejména dusíku a fosforu) v životním prostředí v důsledku jejich nadměrného používání a skutečnosti, že ne všechny živiny používané v zemědělství jsou rostlinami účinně absorbovány. Kvůli tomu se snížila biologická rozmanitost v řekách, jezerech, mokřadech a mořích¹⁶. Komise bude usilovat o to, aby se snížil únik živin alespoň o 50 % a aby zároveň nedošlo ke zhoršení úrodnosti půdy. Díky tomu se do roku 2030 omezí používání hnojiv alespoň o 20 %. Toho se dosáhne tím, že se budou provádět a prosazovat příslušné právní předpisy v oblasti životního prostředí a klimatu v plném rozsahu, že se ve spolupráci s členskými státy určí takové snížení zatížení živinami, které je k dosažení těchto cílů zapotřebí, bude se používat vyvážené hnojení a udržitelné hospodaření se živinami a bude se lépe nakládat s dusíkem a fosforem po celou dobu jejich životního cyklu. Komise s členskými státy vypracuje **akční plán pro integrované hospodaření s živinami**, aby se řešilo znečištění živinami hned u zdroje a zvýšila se udržitelnost odvětví živočišné výroby. Komise bude rovněž spolupracovat s členskými státy, aby se rozšířilo uplatňování technik přesného hnojení a udržitelných zemědělských postupů, zejména v oblastech s intenzivním chovem hospodářských zvířat, a recyklace organického odpadu na hnojiva z obnovitelných zdrojů. Toho bude dosaženo prostřednictvím opatření, jež členské státy zahrnou do svých strategických plánů SZP, jako je nástroj pro udržitelnost zemědělských podniků v oblasti řízení živin¹⁷, investice a poradenské služby, a prostřednictvím kosmických technologií EU (Copernicus, Galileo).

Zemědělství je odpovědné za 10,3 % **emisí skleníkových plynů v EU** a téměř 70 % z nich pochází z odvětví živočišné výroby¹⁸. Tyto emise se skládají ze skleníkových plynů

¹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1185/2009 ze dne 25. listopadu 2009 o statistice pesticidů (Úř. věst. L 324, 10.12.2009, s. 1).

¹⁵ Používání dusíku v zemědělství vede k emisím oxidu dusného do atmosféry. V roce 2017 představovaly emise N₂O ze zemědělství 43 % emisí ze zemědělství a 3,9 % celkových antropogenních emisí v EU (EEA (2019), každoroční inventura skleníkových plynů v Evropské unii za období 1990–2017 a zpráva o této inventuře z roku 2019).

¹⁶ OECD (2019), *Accelerating climate action: refocussing policies through a well-being lens* („Urychlení opatření v oblasti klimatu. Změna zaměření politik optikou dobrých životních podmínek“).

¹⁷ Jak je uvedeno v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 (COM(2018) 392, 2018/0216 (COD)), při plném respektování sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Evropský rámec interoperability – Strategie provádění (COM(2017) 134).

¹⁸ EEA (2019), *Annual European Union greenhouse gas inventory 1990-2017 a Inventory report 2019* („Výroční zpráva o emisích skleníkových plynů v Evropské unii v období 1990–2017 a zpráva o této

jiných než CO₂ (methanu a oxidu dusného). Kromě toho se 68 % celkové zemědělské půdy využívá k živočišné výrobě¹⁹. Aby se napomohlo omezení dopadů živočišné výroby na životní prostředí a klima, zabránilo se únikům uhlíku prostřednictvím dovozu a podpořila se probíhající transformace směrem k udržitelnějšímu chovu hospodářských zvířat, usnadní Komise uvádění udržitelných a inovativních doplňkových látek na trh. Komise přezkoumá pravidla EU, aby se snížila závislost na kritických krmných surovinách (např. sója pěstovaná na odlesněné půdě) podporou rostlinných bílkovin pěstovaných v EU, jakož i alternativních krmných surovin, jako je hmyz, krmivo z mořských organismů (např. řasy) a vedlejší produkty z bioekonomiky (např. odpad z ryb)²⁰. Kromě toho Komise provádí přezkum programu EU na podporu zemědělských produktů, aby se zvýšil jeho příspěvek k udržitelné produkci a spotřebě a v souladu s vývojem v oblasti stravování. Pokud jde o maso, měl by se uvedený přezkum zaměřit na to, jak by EU mohla využít zmíněného programu k podpoře co nejvíce udržitelných a uhlíkově nejučinnějších metod živočišné výroby. Komise také pečlivě posoudí jakýkoli návrh na podporu vázanou na produkci ve strategických plánech z hlediska potřeby celkové udržitelnosti.

Antimikrobiální rezistence (AMR) spojená s nadměrným a nepřiměřeným používáním antimikrobiálních látek ve veterinárním i humánním lékařství vede v EU/EHP podle odhadů každoročně k 33 000 úmrtí²¹ a k vysokým nákladům na zdravotní péči. Komise proto přijme opatření ke snížení prodeje antimikrobiálních látek pro hospodářská zvířata a akvakulturu v celé EU o 50 % do roku 2030. Nová nařízení o veterinárních léčivých přípravcích a medikovaných krmivech stanoví širokou škálu opatření, která mají napomoci dosažení tohoto cíle a propagovat přístup „jedno zdraví“.

Lepší **životní podmínky zvířat** zlepšují zdraví zvířat a kvalitu potravin, snižují potřebu léků a mohou přispět k zachování biologické rozmanitosti. Je to také zjevné přání občanů. Komise přezkoumá právní předpisy v oblasti dobrých životních podmínek zvířat, včetně přepravy zvířat a porážek zvířat, aby je uvedla do souladu s nejnovějšími vědeckými poznatky, rozšířila jejich působnost, usnadnila jejich prosazování a v konečném důsledku zajistila lepší životní podmínky zvířat. Tento proces podpoří strategické plány a nové strategické zásady EU pro akvakulturu. Komise rovněž zváží možnosti pro vyznačování údajů o dobrých životních podmínkách zvířat, aby se informace o těchto hodnotách lépe šířily v potravinovém řetězci.

Změna klimatu přináší nové hrozby pro **zdraví rostlin**. Výzvy v oblasti udržitelnosti vyžadují opatření pro ochranu rostlin před nově se objevujícími škodlivými organismy a chorobami a pro inovace. Komise přijme pravidla k posílení ostražitosti při dovozu rostlin a doзору na území Unie. Nové inovativní techniky, včetně biotechnologie a vývoje výrobků z biologického materiálu, mohou hrát roli při zvyšování udržitelnosti, pokud jsou bezpečné pro spotřebitele a životní prostředí a zároveň přinášejí výhody pro společnost jako celek. Mohou rovněž urychlit proces omezování závislosti na

inventuře z roku 2019“). Tyto údaje nezahrnují emise CO₂ z využívání půdy a změny ve využívání půdy.

¹⁹ 39,1 milionu hektarů obilovin a olejnatých semen a 70,7 milionu hektarů pastvin na 161 milionech hektarů zemědělské půdy (v EU-27, Eurostat, 2019).

²⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Udržitelné biohospodářství pro Evropu: posílení vazby mezi hospodářstvím, společností a životním prostředím (COM(2018) 673 final).

²¹ Cassini et al., (2019) „Attributable deaths and disability-adjusted life-years caused by infections with antibiotic-resistant bacteria in the EU and the European Economic Area in 2015: a population-level modelling analysis“, in *Lancet Infect Dis*. Svazek 19, 1. vydání, s. 55–56.

pesticidech. V reakci na žádost členských států Komise pracuje na studii, která se zaměří na potenciál nových genomických technik pro zlepšení udržitelnosti v celém potravinovém řetězci. Udržitelné potravinové systémy závisí rovněž na **zabezpečení osiv a jejich rozmanitosti**. Zemědělci musí mít přístup k řadě kvalitních osiv pro odrůdy rostlin, které jsou přizpůsobeny tlakům změny klimatu. Komise přijme opatření k usnadnění registrace odrůd osiva, a to i pro ekologické zemědělství, a k zajištění snazšího přístupu na trh pro tradiční odrůdy a odrůdy uzpůsobené místním podmínkám.

Trh s ekologickými potravinami se bude dále rozrůstat a **ekologické zemědělství** je třeba více podporovat. Má pozitivní dopad na biologickou rozmanitost, vytváří pracovní místa a přitahuje mladé zemědělce. Jeho hodnotu uznávají i spotřebitelé. Právní rámec podporuje přechod na tento typ zemědělské činnosti, je však třeba učinit více a podobné změny musí proběhnout i v oceánech a ve vnitrozemských vodách. Kromě opatření SZP, jako jsou ekorežimy, investice a poradenské služby, a opatření společné rybářské politiky (SRP) předloží Komise akční plán pro ekologické zemědělství. Ten pomůže členským státům stimulovat jak nabídku ekologických produktů, tak poptávku po nich. Prostřednictvím propagačních kampaní a ekologických veřejných zakázek zajistí důvěru spotřebitelů a zvýší poptávku. Tento přístup přispěje k dosažení cíle začít do roku 2030 využívat nejméně 25 % zemědělské půdy v EU k ekologickému zemědělství a významně rozšířit ekologickou akvakulturu.

Je zřejmé, že tuto transformaci musí podpořit SZP, která se zaměří na Zelenou dohodu. Cílem **nové SZP**²², kterou Komise navrhla v červnu 2018, je pomoci zemědělcům zlepšit jejich výsledky v oblasti životního prostředí a klimatu prostřednictvím modelu více zaměřeného na výsledky, lepšího využívání údajů a analýz, zlepšení povinných norem v oblasti životního prostředí, nových dobrovolných opatření a většího zaměření na investice do ekologických a digitálních technologií a postupů. Tato politika má rovněž zaručit důstojný příjem, který jim umožní zabezpečit své rodiny a čelit krizím všeho druhu²³. Požadavek zlepšit účinnost a účelnost přímých plateb tím, že podpora příjmů bude zastropována a lépe zacílena spíše na ty zemědělce, kteří ji potřebují a kteří plní ekologické ambice, než na subjekty a společnosti, které mají pouze přístup k zemědělské půdě, zůstává i nadále zásadním prvkem budoucí SZP²⁴. Kapacita členských států pro zajištění tohoto cíle musí být ve strategických plánech důkladně posouzena a sledována během jeho realizace. Z nejnovější analýzy Komise²⁵ vyplývá, že reforma má skutečně potenciál prosadit Zelenou dohodu, ale že zásadní ustanovení návrhů musí zůstat v procesu jednání zachována a měla by být vyvinuta určitá zlepšení a praktické iniciativy.

Nové **ekorežimy** nabídnou velký objem finančních prostředků na podporu udržitelných postupů, jako je precizní zemědělství, agroekologie (včetně ekologického zemědělství), nízkouhlíkové zemědělství a agrolesnictví. Členské státy a Komise budou muset zajistit, aby byly odpovídajícím způsobem financovány a prováděny ve strategických plánech. Komise podpoří zavedení minimálního rozpočtu vyčleněného na ekorežimy.

²² <https://ec.europa.eu/commission/publications/natural-resources-and-environment>

²³ V roce 2017 představovaly dotace v rámci SZP, s výjimkou podpory investic, 57 % čistého příjmu zemědělských podniků v EU. <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardFarmEconomyFocus/DashboardFarmEconomyFocus.html>

²⁴ Proveďte se hodnocení SZP, aby bylo možné zjistit, jak podpora příjmů přispívá ke zlepšení odolnosti a udržitelnosti zemědělských činností.

²⁵ Pracovní dokument útvarů Komise *Document Analysis of links between CAP Reform and Green Deal* (SWD(2020) 93).

Komise navíc vydá **doporučení** pro jednotlivé členské státy ohledně devíti specifických cílů SZP předtím, než tyto státy formálně předloží návrhy strategických plánů. Komise bude věnovat zvláštní pozornost cílům Zelené dohody a cílům vyplývajícím z této strategie a strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030. Požádá členské státy, aby určily jednoznačné vnitrostátní hodnoty pro uvedené cíle s přihlédnutím k jejich konkrétní situaci a výše uvedeným doporučením. Na základě těchto hodnot určí členské státy ve svých strategických plánech nezbytná opatření.

Souběžně se změnami v zemědělství je třeba urychlit i přechod na **udržitelnou produkci ryb a mořských plodů**. Z ekonomických údajů vyplývá, že tam, kde se rybolov stal udržitelným, vzrostly zároveň i příjmy²⁶. Komise zvýší úsilí o dosažení udržitelných úrovní rybích populací prostřednictvím SRP tam, kde přetrvávají nedostatky v provádění, (např. omezením nehospodárných výmětů), posílí řízení rybolovu ve Středomoří ve spolupráci se všemi pobřežními státy a do roku 2022 znovu posoudí, jak SRP řeší rizika vyvolaná změnou klimatu. Navrhovaná revize systému kontroly rybolovu EU²⁷ díky posílenému systému sledovatelnosti přispěje k boji proti podvodům. Povinné využívání digitalizovaných osvědčení o úlovku posílí opatření, jež zabraňují vstupu nelegálních rybích produktů na trh EU.

Ryby a mořské plody ve farmovém chovu generují menší uhlíkovou stopu než živočišná výroba na pevnině. Kromě významné podpory z příštího Evropského námořního a rybářského fondu pro udržitelný farmový chov mořských plodů plánuje Komise přijmout pokyny EU pro plány členských států v oblasti udržitelného rozvoje akvakultury a prosadit vhodný druh výdajů z tohoto fondu. Stanoví rovněž správně cílenou podporu pro odvětví řas, neboť řasy by se měly stát důležitým zdrojem alternativních bílkovin pro udržitelný potravinový systém a potravinové zabezpečení na celém světě.

Aby Komise podpořila prvovýrobce během procesu transformace, hodlá vyjasnit **pravidla hospodářské soutěže** pro kolektivní iniciativy propagující udržitelnost v dodavatelských řetězcích. Pomůže rovněž zemědělcům a rybářům posílit jejich postavení v dodavatelském řetězci a zajistit si spravedlivý podíl na přidané hodnotě udržitelné produkce tím, že bude podporovat možnosti spolupráce v rámci společné organizace trhů se zemědělskými produkty²⁸ a produkty rybolovu a akvakultury²⁹. Komise bude sledovat

²⁶ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o aktuálním stavu společné rybářské politiky a konzultacích o rybolovných právech na rok 2020 (COM(2019) 274 final).

²⁷ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1224/2009, nařízení Rady (ES) č. 768/2005, nařízení Rady (ES) č. 1967/2006, nařízení Rady (ES) č. 1005/2008 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1139, pokud jde o kontrolu rybolovu (COM/2018/368 final, 2018/0193(COD)).

²⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 (Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 671), a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2393 ze dne 13. prosince 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV), (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky, (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky, (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, a (EU) č. 652/2014, kterým se stanoví pravidla pro řízení výdajů v oblasti potravinového řetězce, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin (Úř. věst. L 350, 29.12.2017, s. 15).

provádění směrnice o nekalých obchodních praktikách³⁰ členskými státy. Bude rovněž spolupracovat se spoluzákonodárci na zlepšení zemědělských pravidel, která posilují postavení zemědělců (např. producentů výrobků se zeměpisným označením), jejich družstev a organizací producentů v potravinovém řetězci.

2.2 Zajištění potravinového zabezpečení

Udržitelný potravinový systém musí lidem zajistit dostatečné a rozmanité dodávky bezpečných, výživných, cenově dostupných a udržitelných potravin za všech okolností, mimo jiné i v době krize. Události, které ovlivňují udržitelnost potravinových systémů, nemusí mít nutně původ v samotném potravinovém řetězci, ale mohou být vyvolány politickými, hospodářskými, ekologickými nebo zdravotními krizemi. I když současná pandemie COVID-19 nemá souvislost s bezpečností potravin v EU, může taková krize ohrozit jak potravinové zabezpečení, tak i živobytí. Změna klimatu a úbytek biologické rozmanitosti představují bezprostřední a přetrvávající hrozby pro potravinové zabezpečení a živobytí. V souvislosti s touto strategií bude Komise nadále pečlivě monitorovat potravinové zabezpečení a rovněž konkurenceschopnost zemědělců a provozovatelů potravinářských podniků.

Jelikož je potravinový hodnotový řetězec složitý a je do něj zapojeno mnoho aktérů, krize jej ovlivňují mnoha různými způsoby. Přestože obecně byly dodávky potravin dostatečné, tato pandemie přinesla řadu problémů jako logistické narušení dodavatelských řetězců, nedostatek pracovních sil, ztrátu některých trhů, změnu spotřebitelských návyků, které měly dopad na fungování potravinových systémů. Tato situace je bezprecedentní a potravinový řetězec se každý rok potýká se stále více hrozbami, jako jsou opakující se sucha, záplavy, lesní požáry, ztráta biologické rozmanitosti a nové škodlivé organismy. Když se zvýší udržitelnost producentů potravin, v konečném důsledku se zvýší i jejich odolnost. Tato strategie hodlá pro tento účel vytvořit nový rámec, který bude doplněn opatřeními stanovenými ve strategii v oblasti biologické rozmanitosti.

Díky pandemii COVID-19 jsme si také uvědomili, jak důležití jsou kritičtí pracovníci, např. v zemědělsko-potravinářském odvětví. Proto bude zásadně důležité zmírnit sociálně-ekonomické dopady na potravinový řetězec a zajistit, aby byly respektovány hlavní zásady zakotvené v **evropském pilíři sociálních práv**, zejména pokud jde o pracovníky s nejistým zaměstnáním a sezónní a nehlášené pracovníky. Ohled na sociální ochranu, pracovní podmínky a podmínky bydlení pracovníků a rovněž na ochranu zdraví a bezpečnosti bude hrát při budování spravedlivých, silných a udržitelných potravinových systémů hlavní roli.

Komise posílí koordinaci **společné evropské reakce na krize s dopadem na potravinové systémy**, aby se zajistilo zabezpečení a bezpečnost potravin, posílilo se veřejné zdraví a zmírnil se socioekonomický dopad těchto krizí v EU. Na základě získaných zkušeností posoudí Komise odolnost potravinového systému a vypracuje **pohotovostní plán pro zajištění dodávek potravin a potravinového zabezpečení**,

²⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1379/2013 ze dne 11. prosince 2013 o společné organizaci trhů s produkty rybolovu a akvakultury a o změně nařízení Rady (ES) č. 1184/2006 a (ES) č. 1224/2009 a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 104/2000 (Úř. věst. L 354, 28.12.2013, s. 1).

³⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/633 ze dne 17. dubna 2019 o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v zemědělském a potravinovém řetězci (Úř. věst. L 111, 25.4.2019, s. 59).

který by byl spuštěn v době krize. Bude přepracována krizová zemědělská rezerva, aby bylo možné okamžitě plně využít jejího potenciálu v případě krize na zemědělských trzích. Kromě opatření pro posuzování a řízení rizik, která mají být aktivována během krize, stanoví tento plán mechanismus pro řešení potravinové krize, který bude koordinovat Komise a do nějž budou zapojeny členské státy. Bude se vztahovat na různá odvětví (zemědělství, rybolov, bezpečnost potravin, pracovní síly, zdraví a doprava) v závislosti na povaze krize.

2.3 Podpora udržitelných postupů pro zpracování potravin, velkoobchod, maloobchod, pohostinství a stravovací služby

Zpracovatelé potravin, provozovatelé stravovacích služeb a maloobchodníci utvářejí trh a ovlivňují rozhodování spotřebitelů při výběru potravin prostřednictvím typů a nutričního složení potravin, které produkují, prostřednictvím výběru svých dodavatelů, metod produkce a balení, dopravy a merchandisingových a marketingových praktik. Jako největší světový dovozce a vývozce potravin ovlivňuje potravinářský a nápojový průmysl EU také environmentální a sociální stopu globálního obchodu. Posílení udržitelnosti našich potravinových systémů může pomoci dále budovat pověst podniků a produktů, vytvářet hodnotu pro akcionáře, zlepšovat pracovní podmínky, přilákat zaměstnance a investory a zajistit konkurenční výhodu, růst produktivity a nižší náklady pro podniky³¹.

Potravinářský průmysl a maloobchodní sektor by měly ukázat správný směr tím, že zvýší dostupnost a cenovou dosažitelnost zdravých a udržitelných potravin, aby se snížila celková environmentální stopa potravinového systému. Na podporu toho vypracuje Komise **kodeks chování EU pro odpovědné podnikatelské a marketingové postupy**, který bude doplněn o rámec pro sledování. Tento kodeks bude vypracován spolu se všemi příslušnými zúčastněnými stranami.

Komise si vyžádá závazky od potravinářských společností a organizací, že přijmou konkrétní opatření v oblasti zdraví a udržitelnosti se zaměřením zejména na: změnu složení potravinářských produktů v souladu s pokyny pro zdravé a udržitelné stravování; snížení jejich environmentální stopy a spotřeby energie tím, že se stanou energeticky účinnější; přizpůsobení marketingových a reklamních strategií tak, aby zohledňovaly potřeby nejzranitelnějších osob; zajištění toho, aby cenové kampaně u potravin nezkreslovaly vnímání hodnoty potravin ze strany občanů, a omezení používání obalů v souladu s novým akčním plánem pro oběhové hospodářství. Například je nutno vyvarovat se marketingových kampaní, které propagují maso za velmi nízké ceny. Komise bude tyto závazky sledovat a v případě nedostatečného pokroku zváží přijetí legislativních opatření. Komise rovněž připravuje iniciativu na zlepšení **rámce správy a řízení společností**, která bude zahrnovat požadavek, aby se v potravinářském průmyslu zařadila udržitelnost do podnikových strategií. Komise bude rovněž hledat příležitosti, jak usnadnit přechod ke zdravějšímu stravování a jak stimulovat ke změně složení výrobků, mimo jiné zavedením **výživových profilů**, aby se omezila propagace (prostřednictvím výživových nebo zdravotních tvrzení) potravin s vysokým obsahem tuků, cukrů a soli.

³¹ Například studie o hospodářských důvodech pro omezení potravinových ztrát a plýtvání potravinami, která byla provedena jménem koalice Champion 12.3, zjistila návratnost investic pro společnosti, které přijaly opatření k omezení potravinových ztrát a plýtvání potravinami, ve výši 14:1 Hanson, C. a P. Mitchell. 2017. *The Business Case for Reducing Food Loss and Waste* Washington, DC: Champions 12.3.

Komise přijme opatření k rozšíření a podpoře udržitelných a sociálně odpovědných metod produkce a **oběhových obchodních modelů** v oblasti zpracování potravin a maloobchodu, mimo jiné zejména pro malé a střední podniky, v součinnosti s cíli a iniciativami předloženými v rámci nového akčního plánu pro oběhové hospodářství. Zavedení oběhové a udržitelné bioekonomiky EU poskytne podnikatelské příležitosti, například v souvislosti s využíváním potravinového odpadu.

Balení potravin hraje při udržitelnosti potravinových systémů zásadní úlohu. Komise provede revizi právních předpisů týkajících se materiálů určených pro styk s potravinami, aby zlepšila bezpečnost potravin a veřejné zdraví (zejména omezením používání nebezpečných chemických látek), podpořila používání inovativních a udržitelných řešení v oblasti balení za použití ekologicky šetrných, opětovně použitelných a recyklovatelných materiálů a přispěla k omezení potravinového odpadu. Kromě toho bude v rámci iniciativy pro udržitelné produkty oznámené v akčním plánu pro oběhové hospodářství pracovat na legislativní iniciativě týkající se opětovného použití ve stravovacích službách, aby se nahradily jednorázové obaly potravin a přístroje opětovně použitelnými výrobky.

Komise navíc provede revizi **obchodních norem**, aby zajistila přijetí a dodávky udržitelných zemědělských produktů, produktů rybolovu a akvakultury, posílila úlohu kritérií udržitelnosti a zároveň zohlednila možný dopad těchto norem na potravinové ztráty a plýtvání potravinami. Zároveň posílí legislativní rámec pro **zeměpisná označení** a případně do něj začlení specifická kritéria udržitelnosti.

Aby se rovněž posílila odolnost regionálních a místních potravinových systémů, bude Komise v zájmu vytvoření kratších dodavatelských řetězců podporovat omezování závislosti na dálkové dopravě (v roce 2017 bylo po silnicích přepraveno přibližně 1,3 miliardy tun produktů zemědělské prvovýroby, lesnictví a rybolovu³²).

2.4 Podpora udržitelné spotřeby potravin a usnadnění přechodu ke zdravé a udržitelné stravě

Současné vzorce **spotřeby potravin** jsou neudržitelné jak z hlediska zdraví, tak z hlediska životního prostředí. Průměrný příjem energie, červeného masa³³, cukrů, soli a tuků v EU nadále překračuje doporučené hodnoty, zatímco spotřeba celozrnných obilovin, ovoce a zeleniny, luštěnin a ořechů je nedostatečná³⁴.

Nejdůležitější bude zvrátit do roku 2030 nárůst nadváhy a obezity v celé EU. Díky přechodu ke stravě obsahující více rostlin a méně červeného a zpracovaného masa a více ovoce a zeleniny se sníží nejen rizika život ohrožujících onemocnění, ale také dopad potravinového systému na životní prostředí³⁵. Odhaduje se, že v roce 2017 bylo v EU více než 950 000 úmrtí (tj. jedno z pěti) a ztráta více než 16 milionů let prožitých ve zdraví způsobeny nezdravým stravováním, zejména v důsledku kardiovaskulárních

³² Statistika v oblasti zemědělství, lesnictví a rybolovu, vydání z roku 2019, Statistical Books, Eurostat.

³³ Červené maso zahrnuje hovězí, vepřové, jehněčí a kozí maso a veškeré druhy zpracovaného masa.

³⁴ Willett W. et al (2019), „Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems“, in *Lancet*, svazek 393, s. 447–92.

³⁵ FAO a WHO (2019), *Sustainable healthy diets – guiding principles* („Udržitelná a zdravá strava – hlavní zásady“).

chorob a rakoviny³⁶. Plán EU pro boj proti rakovině zahrnuje propagaci zdravého stravování v rámci akcí zaměřených na prevenci rakoviny.

Poskytnutí jasných informací, které spotřebitelům usnadní volbu zdravého a udržitelného stravování, zlepší jejich zdraví a kvalitu života a sníží náklady na zdravotní péči. Aby se **spotřebitelům umožnilo** informovaně se rozhodovat pro zdravé a udržitelné potraviny, navrhne Komise zavést harmonizované povinné vyznačování nutričních údajů na přední straně balení a zváží, zda navrhne rozšířit povinné označení původu nebo provenience na některé produkty, přičemž plně zohlední dopady na jednotný trh. Komise rovněž posoudí možnosti, jak harmonizovat dobrovolná environmentální tvrzení a vytvořit udržitelný rámec pro označování, který bude v souladu s jinými relevantními iniciativami zahrnovat výživové, klimatické, environmentální a sociální aspekty potravinářských výrobků. Komise rovněž prozkoumá nové způsoby poskytování informací spotřebitelům prostřednictvím dalších prostředků, včetně digitálních, aby se zlepšila dostupnost informací o potravinách, zejména pro osoby se zrakovým postižením.

Aby se zlepšila **dostupnost a cena** udržitelných potravin a aby bylo možné propagovat zdravou a udržitelnou stravu v oblasti institucionálního stravování, určí Komise nejlepší způsob pro stanovení minimálních povinných kritérií pro veřejné zakázky na udržitelné potraviny. To pomůže městům, regionům a veřejným orgánům splnit svou úlohu tím, že budou nakupovat udržitelné potraviny pro školy, nemocnice a veřejné instituce, a rovněž se tím podpoří udržitelné zemědělské systémy, jako je ekologické zemědělství. Komise půjde příkladem a posílí normy udržitelnosti ve smlouvě o poskytování stravovacích služeb pro své jídelny. Přezkoumá rovněž projekt EU pro školy, aby více podněcoval ke konzumaci udržitelných potravin, a zejména aby se zlepšila informovanost o významu zdravé výživy, udržitelné produkce potravin a omezení plýtvání potravinami.

Daňové pobídky by měly rovněž napomáhat transformaci směrem k udržitelnému potravinovému systému a motivovat spotřebitele k tomu, aby si zvolili udržitelnou a zdravou stravu. Návrh Komise týkající se sazeb DPH (v současné době je projednáván v Radě) by mohl členským státům umožnit cílenější využívání sazeb, například v zájmu podpory ekologicky pěstovaného ovoce a zeleniny. Daňové systémy EU by měly rovněž usilovat o zajištění toho, aby cena různých potravin odrážela jejich skutečné náklady, pokud jde o využívání omezených přírodních zdrojů, znečištění, emise skleníkových plynů a další vnější dopady na životní prostředí.

2.5 Omezení potravinových ztrát a plýtvání potravinami

Řešení potravinových ztrát a plýtvání potravinami má pro dosažení udržitelnosti zásadní význam³⁷. Omezení plýtvání potravinami přinese úspory pro spotřebitele a provozovatele a získávání a přerozdělování přebytků potravin, které by jinak byly vyplývány, má významný sociální rozměr. Je také v souladu s politikami v oblasti obnovy živin a druhotných surovin, výroby krmiv, bezpečnosti potravin, biologické rozmanitosti, bioekonomiky, nakládání s odpady a energií z obnovitelných zdrojů.

Komise je odhodlána snížit do roku 2030 objem potravinového odpadu na obyvatele na úrovni maloobchodníků a spotřebitelů na polovinu (cíl udržitelného rozvoje č. 12.3). Na

³⁶ EU Science Hub: <https://ec.europa.eu/jrc/en/health-knowledge-gateway/societal-impacts/burden>

³⁷ Na úrovni EU představuje potravinový odpad (všechny fáze životního cyklu) nejméně 227 milionů tun ekvivalentu CO₂ ročně, tj. přibližně 6 % celkových emisí EU v roce 2012 (EU FUSIONS (2016)). *Estimates of European food waste levels* („Odhady míry plýtvání potravinami na evropské úrovni“).

základě nové metodiky pro měření potravinového odpadu³⁸ a údajů, které se od členských států očekávají v roce 2022, stanoví základní úroveň a navrhne právně závazné **cíle** pro omezení plýtvání potravinami v celé EU.

Komise začlení předcházení potravinovým ztrátám a plýtvání potravinami i do ostatních politik EU. K plýtvání potravinami vede i špatné chápání a zneužívání **vyznačování data** (data spotřeby a data minimální trvanlivosti). Komise zreviduje pravidla EU tak, aby zohledňovala spotřebitelské průzkumy. Kromě kvantifikace množství potravinového odpadu bude Komise zkoumat ztráty potravin ve fázi produkce a prozkoumá, jak by bylo možné jim zabránit. **Koordinační opatření** na úrovni EU posílí opatření jednotlivých států a doporučení platformy EU věnované ztrátám potravin a plýtvání potravinami³⁹ pomohou ukázat směr všem aktérům.

2.6 Boj proti potravinovým podvodům v celém potravinovém řetězci

Podvody v potravinářství ohrožují udržitelnost potravinových systémů. Klamou spotřebitele a brání jim činit informovaná rozhodnutí. Ohrožují bezpečnost potravin, poctivé obchodní jednání, odolnost trhů s potravinami a v konečném důsledku i jednotný trh. V tomto ohledu má zásadní význam politika nulové tolerance s účinnými odrazujícími prostředky. Komise zintenzivní svůj boj proti podvodům v potravinářství, aby bylo dosaženo rovných podmínek pro provozovatele podniků a posílily se pravomoci kontrolních a donucovacích orgánů. Bude spolupracovat s členskými státy, Europolem a dalšími subjekty při využívání údajů EU vycházejících ze sledovatelnosti a varování, aby se zlepšila koordinace boje proti podvodům v potravinářství. Navrhne rovněž přísnější odrazující opatření a lepší kontroly dovozu a zváží možnost posílení koordinačních a vyšetřovacích kapacit Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF).

3. UMOŽNIT TRANSFORMACI

3.1 Výzkum, inovace, technologie a investice

Výzkum a inovace sehraji zásadní úlohu při urychlení transformace směrem k udržitelným, zdravým a inkluzivním potravinovým systémům od prvovýroby až po spotřebu. Výzkum a inovace mohou pomoci s vývojem a zkoušením řešení, překonat překážky a odhalit nové tržní příležitosti⁴⁰. V rámci programu **Horizont 2020** připravuje Komise v roce 2020 dodatečnou výzvu k předkládání návrhů pro priority Zelené dohody v celkové výši přibližně 1 miliardy eur. V rámci programu **Horizont Evropa** navrhuje Komise vynaložit 10 miliard eur na výzkum a inovace v oblasti potravin, bioekonomiky, přírodních zdrojů, zemědělství, rybolovu, akvakultury a životního prostředí, jakož i na využívání digitálních technologií a řešení inspirovaná přírodou pro zemědělsko-potravinářské odvětví. Zásadní oblast výzkumu se bude týkat mikrobiomu, potravin z oceánů, městských systémů zajišťování potravin, jakož i zvýšení dostupnosti a množství zdrojů alternativních bílkovin, jako jsou rostlinné, mikrobiální, mořské a hmyzí

³⁸ Rozhodnutí Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/1597 ze dne 3. května 2019, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES, pokud jde o společnou metodiku a minimální požadavky na kvalitu pro jednotné měření úrovní potravinového odpadu (Úř. věst. L 248, 27.9.2019, s. 77).

³⁹ https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fs_eu_actions_action_implementation_platform_key_recommendations.pdf

⁴⁰ Pracovní dokument útvarů Komise – Evropský výzkum a inovace v oblasti zajištění potravin a výživy (SWD 2016/319) a podkladový dokument Komise pro konferenci na vysoké úrovni FOOD 2030 (2016) – *European Research & Innovation for Food & Nutrition Security*.

bílkoviny a náhražky masa. Cílem **akce v oblasti zdraví půdy a potravin** bude vypracovat řešení pro obnovu zdraví a funkcí půdy. Nové poznatky a inovace rovněž posílí agroekologické přístupy v prvovýrobě prostřednictvím zvláštního partnerství pro agroekologické živé laboratoře. To přispěje k omezení používání pesticidů, hnojiv a antimikrobiálních látek. Aby se urychlily inovace a předávání znalostí, bude Komise spolupracovat s členskými státy s cílem posílit ve strategických plánech úlohu **evropského inovačního partnerství** v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti. Kromě toho bude **Evropský fond pro regionální rozvoj** prostřednictvím inteligentní specializace investovat do inovací a spolupráce v potravinových hodnotových řetězcích.

Nové partnerství v rámci programu Horizont Evropa s názvem „Bezpečné a udržitelné potravinové systémy pro lidi, planetu a klima“ zavede mechanismus správy výzkumu a inovací, do nějž budou zapojeny členské státy a aktéři potravinových systémů od zemědělce ke spotřebiteli, aby vznikala inovativní řešení, jež zajistí další přínosy pro výživu, kvalitu potravin, klima, oběhovost a společnost.

Všichni zemědělci a všechny venkovské oblasti musí mít rychlé a spolehlivé internetové připojení. Jedná se o zásadní faktor pro tvorbu pracovních míst, podnikání a investice ve venkovských oblastech, jakož i pro zlepšení kvality života v oblastech, jako je zdravotní péče, zábava a elektronická veřejná správa. Přístup k **vysokorychlostnímu širokopásmovému internetu** umožní rovněž začlenit do všech politik precizní zemědělství a využívání umělé inteligence. Umožní EU plně využít svého vedoucího postavení ve světě v oblasti družicové technologie. Konečným důsledkem bude snížení nákladů pro zemědělce, zlepšení hospodaření s půdou a kvality vody, omezení používání hnojiv, pesticidů a emisí skleníkových plynů, zlepšení biologické rozmanitosti a vytvoření zdravějšího životního prostředí pro zemědělce a občany. Cílem Komise je urychlit zavádění rychlého širokopásmového internetu ve venkovských oblastech, aby se dosáhlo cíle 100% přístupu do roku 2025.

Na podporu inovací a vytváření udržitelných potravinových systémů budou zapotřebí **investice**. Prostřednictvím rozpočtových záruk EU posílí fond *InvestEU*⁴¹ investice do zemědělsko-potravinářského odvětví tím, že sníží riziko investic, které realizují evropské podniky, a usnadní přístup k financování pro malé a střední podniky a společnosti se střední tržní kapitalizací⁴². V roce 2020 bude rámec EU pro usnadnění udržitelných investic (taxonomie EU⁴³) i obnovená strategie pro udržitelné finance mobilizovat finanční sektor, aby investoval udržitelnějším způsobem, a to i v odvětví zemědělství a produkce potravin. SZP musí také stále více zjednodušovat podporu investic, aby se zlepšila odolnost a urychlila se ekologická a digitální transformace zemědělských podniků.

3.2 Poradenské služby, sdílení dat a znalostí a dovedností

Znalosti a poradenství jsou klíčové pro to, aby všichni aktéři potravinového systému dosáhli udržitelnosti. Zejména prvovýrobci potřebují **objektivní a přizpůsobené poradenské služby** pro rozhodování v oblasti udržitelného řízení. Komise proto bude

⁴¹ Zřízen jako součást Programu InvestEU, jak je stanoveno v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí Program InvestEU (COM(2018) 4439, 2018/0229 (COD)).

⁴² V rámci Evropského fondu pro strategické investice se „společnostmi se střední tržní kapitalizací“ rozumí subjekty s počtem zaměstnanců od 250 do 3 000, které nejsou malými a středními podniky.

⁴³ Taxonomie EU je prováděcím nástrojem, který umožňuje kapitálovým trhům identifikovat investiční příležitosti, které přispívají k cílům politiky v oblasti životního prostředí, a reagovat na ně.

propagovat **účinné zemědělské znalostní a inovační systémy** (AKIS), které budou zahrnovat všechny aktéry potravinového řetězce. Členské státy budou muset ve svých strategických plánech SZP navýšit podporu pro systémy AKIS a zdroje na rozvoj a udržování vhodných poradenských služeb potřebných k dosažení cílů Zelené dohody.

Komise navrhne právní předpisy pro přeměnu své zemědělské účetní datové sítě na **datovou síť pro udržitelnost zemědělských podniků**, aby mohla rovněž shromažďovat údaje o cílech strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ a strategie v oblasti biologické rozmanitosti a další ukazatele udržitelnosti⁴⁴. Tato síť umožní referenční srovnávání výkonnosti zemědělských podniků s regionálními, celostátními nebo odvětvovými průměrnými hodnotami. Prostřednictvím uzpůsobených poradenských služeb bude zemědělcům poskytovat zpětnou vazbu a poradenství a propojí jejich zkušenosti s evropským inovačním partnerstvím a výzkumnými projekty. Tím se zlepší udržitelnost zúčastněných zemědělců a také jejich příjmy.

Společný evropský **datový prostor pro zemědělství** v rámci evropské datové strategie posílí konkurenceschopnost zemědělství EU díky zpracování a analýze údajů o produkci, využívání půdy, životním prostředí a jiných údajů, což umožní přesné a uzpůsobené uplatňování produkčních postupů na úrovni zemědělských podniků a sledování výkonnosti tohoto odvětví, jakož i podporu pro iniciativu týkající se nízkouhlíkového zemědělství. Unijní programy **Copernicus** a **Evropská námořní síť pro pozorování a sběr dat (EMODnet)** omezí riziko pro investice a usnadní zavádění udržitelných postupů v odvětví rybolovu a akvakultury.

Komise zajistí přizpůsobená řešení na pomoc **malým a středním podnikům** zabývajícím se zpracováním potravin a malým provozovatelům maloobchodů a stravovacích služeb, aby rozvinuli nové dovednosti a obchodní modely a zároveň se vyhnuli dodatečné administrativní zátěži a nákladům. Poskytne maloobchodníkům, zpracovatelům potravin a poskytovatelům stravovacích služeb pokyny ohledně osvědčených postupů v oblasti udržitelnosti. Síť Enterprise Europe Network bude poskytovat poradenské služby v oblasti udržitelnosti pro malé a střední podniky a bude podporovat šíření osvědčených postupů. Komise rovněž aktualizuje svou **agendu dovedností**⁴⁵, aby zajistila, že potravinový řetězec bude mít k dispozici dostatek pracovních sil s vhodnými dovednostmi.

4. PODPORA GLOBÁLNÍ TRANSFORMACE

EU bude podporovat globální transformaci směrem k udržitelným zemědělsko-potravinářským systémům v souladu s cíli této strategie a cíli udržitelného rozvoje. Prostřednictvím svých vnějších politik, včetně mezinárodní spolupráce a obchodu, bude EU usilovat o budování **zelených aliancí** pro udržitelné potravinové systémy se všemi svými partnery v rámci dvoustranných, regionálních a mnohostranných fór. To bude zahrnovat spolupráci s Afrikou, sousedními zeměmi a dalšími partnery a budou zohledněny odlišné problémy v různých částech světa. Aby se zajistila globální transformace, bude EU podněcovat a usnadňovat vývoj komplexních a ucelených reakcí přínosných pro lidi, přírodu a hospodářský růst.

⁴⁴ Při plném respektování Evropského rámce interoperability, včetně nástroje pro udržitelnost zemědělských podniků v oblasti živin, jak je uveden v návrhu SZP po roce 2020.

⁴⁵ Sdělení Komise s názvem „Společně pracovat na posílení lidského kapitálu, zaměstnatelnosti a konkurenceschopnosti“ (COM/2016/0381 final).

Na podporu ekologické transformace EU budou využity vhodné politiky EU, které budou součástí této transformace, včetně obchodní politiky. EU se bude snažit zajistit, aby ve všech dvoustranných obchodních dohodách EU byla obsažena ambiciózní kapitola o udržitelnosti. Ta zajistí plné provádění a prosazování ustanovení o obchodu a udržitelném rozvoji ve všech obchodních dohodách, a to i prostřednictvím vrchního úředníka EU pro dodržování obchodních dohod.

Obchodní politika EU by měla přispět k posílení spolupráce se třetími zeměmi a k **získání ambiciózních závazků od třetích zemí v zásadních oblastech, jako jsou dobré životní podmínky zvířat, používání pesticidů a boj proti antimikrobiální rezistenci**. EU bude usilovat o prosazování mezinárodních norem v příslušných mezinárodních orgánech a o podporu produkce zemědělsko-potravinářských produktů, které splňují přísné normy v oblasti bezpečnosti a udržitelnosti, a bude pomáhat malým zemědělcům s dodržováním těchto norem a s přístupem na trh. EU rovněž posílí spolupráci s cílem zlepšit výživu a zmírnit nedostatek potravin tím, že se posílí odolnost potravinových systémů a omezí se plýtvání potravinami.

EU zaměří svou **mezinárodní spolupráci** na výzkum a inovace v oblasti potravin, se zvláštním důrazem na přizpůsobování se změně klimatu a její zmírňování; agroekologii; udržitelné řízení krajiny a správu půdy; zachování a udržitelné využívání biologické rozmanitosti; inkluzivní a spravedlivé hodnotové řetězce; výživu a zdravé stravování; prevenci potravinových krizí a reakce na ně, zejména v nestabilních situacích; odolnost a připravenost na rizika; integrovanou ochranu rostlin a normy v oblasti zdraví rostlin a zvířat a dobrých životních podmínek zvířat a bezpečnosti potravin, antimikrobiální rezistence, jakož i udržitelnost svých koordinovaných humanitárních a rozvojových zásahů. EU bude vycházet z probíhajících iniciativ⁴⁶ a začlení soudržnost politik ve prospěch udržitelného rozvoje do všech svých politik. Tato opatření sníží tlak na biologickou rozmanitost na celém světě. Lepší ochrana přírodních ekosystémů spolu s úsilím o omezení obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy a jejich spotřebou pomůže předcházet **možným budoucím onemocněním a pandemiím a vybudovat si odolnost proti nim**.

V zájmu snížení příspěvku EU k **celosvětovému odlesňování a znehodnocování lesů** představí Komise v roce 2021 legislativní návrh a další opatření, jež mají zabránit nebo minimalizovat uvádění produktů spojených s odlesňováním nebo znehodnocováním lesů na trh EU.

EU bude uplatňovat politiku nulové tolerance v **boji proti nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému rybolovu (NNN)** a bude potírat nadměrný rybolov, prosazovat udržitelné řízení zdrojů ryb a mořských plodů a posilovat správu oceánů, námořní spolupráci a správu pobřeží⁴⁷.

Komise začlení všechny výše uvedené priority do programových pokynů pro spolupráci se třetími zeměmi v období 2021–2027, přičemž náležitě zohlední průřezové cíle, jako jsou lidská práva, genderové otázky a mír a bezpečnost.

⁴⁶ Např. iniciativa Inovace příznivé pro rozvoj prostřednictvím zemědělského výzkumu (DESIRA).

⁴⁷ Prostřednictvím regionálních organizací pro řízení rybolovu, dohod o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu a naší spolupráce se třetími zeměmi v oblasti NNN a udržitelných hodnotových řetězců v odvětví rybolovu a akvakultury; obzvláště důležitá je spolupráce se zeměmi postiženými změnou klimatu.

Dovážené potraviny musí i nadále splňovat příslušné právní předpisy a normy EU. Komise bude při posuzování žádostí o **přípustné odchylky pro dovoz** u pesticidů, které již nejsou v EU schváleny, zohledňovat environmentální aspekty při současném dodržování standardů WTO a závazků vůči WTO. V zájmu řešení celosvětové hrozby **antimikrobiální rezistence** budou muset produkty živočišného původu dovážené do EU splňovat přísné požadavky na používání antibiotik v souladu s nedávno schváleným nařízením o veterinárních léčivých přípravcích.

Udržitelnější potravinový systém EU vyžaduje i udržitelnější postupy našich obchodních partnerů. S cílem podpořit postupný přechod k používání **bezpečnějších přípravků na ochranu rostlin** zvaží EU v souladu s pravidly WTO a na základě posouzení rizik přezkum přípustných odchylek pro dovoz látek, které splňují kritéria pro schválení⁴⁸ a představují vysokou míru rizika pro lidské zdraví. EU bude aktivně spolupracovat s obchodními partnery, zejména s rozvojovými zeměmi, aby jim pomohla s přechodem k udržitelnějšímu používání pesticidů s cílem zabránit narušení obchodu a podpořit alternativní přípravky a metody na ochranu rostlin.

EU bude prosazovat globální přechod na udržitelné potravinové systémy v **mezinárodních normalizačních orgánech**, na příslušných **mnohostranných fórech** a **mezinárodních akcích**, včetně 15. zasedání konference smluvních stran Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti, summitu „Výživa pro růst“ a summitu OSN o potravinových systémech v roce 2021, a při všech těchto příležitostech bude usilovat o ambiciózní politické výsledky.

EU bude v rámci svého přístupu k poskytování **informací o potravinách spotřebitelům** a v kombinaci s legislativním rámcem pro udržitelné potravinové systémy prosazovat příslušné režimy (včetně rámce EU pro označování udržitelných potravin) a na mnohostranných fórech bude řídit práci na mezinárodních normách udržitelnosti a metodách výpočtu ekologické stopy, aby podpořila širší přejímání norem udržitelnosti. Podpoří rovněž prosazování pravidel týkajících se zavádějících informací.

5. ZÁVĚRY

Zelená dohoda pro Evropu je příležitostí, jak sladit náš potravinový systém s potřebami naší planety a pozitivně reagovat na přání Evropanů konzumovat zdravé, poctivé a k životnímu prostředí šetrné potraviny. Cílem této strategie je učinit potravinový systém EU globálním standardem pro udržitelnost. Přechod k udržitelným potravinovým systémům vyžaduje kolektivní přístup zahrnující veřejné orgány na všech úrovních správy (včetně městských, venkovských a pobřežních komunit), subjekty soukromého sektoru v celém potravinovém hodnotovém řetězci, nevládní organizace, sociální partnery, akademické pracovníky a občany.

Komise vyzývá všechny občany a zúčastněné strany, aby se zapojili do široké diskuse za účelem formulování politiky pro udržitelné potraviny, a to i v celostátních, regionálních a místních shromážděních. Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby tuto strategii schválily a přispěly k jejímu provádění. Komise bude informovat občany o této strategii koordinovaným způsobem, aby je povzbudila k účasti na transformaci našich potravinových systémů.

⁴⁸ Tyto látky mohou mít dopad na lidské zdraví a zahrnují látky klasifikované jako: mutagenní, karcinogenní, toxické pro reprodukci nebo endokrinní disruptory podle bodů 3.6.2 až 3.6.5 a 3.8.2 přílohy II nařízení (ES) č. 1107/2009.

Komise zajistí, aby se tato strategie prováděla v úzké spojitosti s dalšími prvky Zelené dohody, zejména se strategií v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030, s novým akčním plánem pro oběhové hospodářství a s cílem nulového znečištění. Bude sledovat přechod na udržitelný potravinový systém, aby fungoval v rámci omezení naší planety, včetně pokroku při plnění cílů a celkovém snižování environmentální a klimatické stopy potravinového systému EU. Bude pravidelně shromažďovat údaje, mimo jiné na základě pozorování Země, aby mohla komplexně posoudit kumulativní dopad všech opatření v této strategii na konkurenceschopnost, životní prostředí a zdraví. Do poloviny roku 2023 tuto strategii přezkoumá, aby posoudila, zda jsou přijatá opatření dostatečná k dosažení cílů, nebo zda je nutné přijmout další opatření.